

SFC projekt: Demonstrace činnosti GRU sítě

Bc. Vojtěch Vlach (xvlach22)

2023/24

1 Úvod

Tato dokumentace byla vytvořena v rámci pozdního odevzdání s laskavým dovolením doc. Janouška, kterému tímto děkuji.

V tomto projektu jsem se rozhodl demonstrovat činnost GRU sítě pomocí jazykové úlohy. Konkrétně rozdělení slov na slabiky. Vytvořil jsem si vlastní dataset a využil jsem implementaci GRU vrstev v knihovně PyTorch. Pro tuto úlohu již existují řešení, které jsem použil jako referenční baseline a nakonec se mi podařilo baseline pouze přiblížit, ale nepřekonal jsem ji.

2 Popis úlohy

Pro tento projekt jsem si zvolil úlohu rozdělení slova na slabiky. Omezil jsem se pouze na česká slova, kde mohu posoudit správnost intuitivně. Přesněji se tedy jedná o problém, kde na vstupu je české slovo a na výstupu by mělo být slovo rozdělené na slabiky. Nenalezl jsem mnoho literatury, která by se tímto problémem zabývala, předpokládám, že je to úloha moc jednoduchá na to, aby se na tom dal zveřejňovat seriózní článek. Výjimku tvoří např. Hyphenation using Deep Neural Network¹.

2.1 Získání datasetu

Pro výrobu datasetu jsem využil fonetický korpus Češtiny², který se zabývá kromě fonetické výslovnosti češtiny také četnostmi výskytu fonémů, slov a slabik. Konkrétně jsem využil následující sadu: Lexemes from Slovník spisovné češtiny, 4th edition, 2005, která obsahuje právě fonetický přepis a jeho rozdělení na slabiky, které jsem využil. Slova v datasetu byly ve formátu, které jsou naznačeny ve sloupcích `Původní slovo`, `Fonetický přepis` a `Fonetické slabiky` viz tabulka 1.

Z těchto sloupců jsem jednoduchým algoritmem získal přepis na slabiky. Program procházel sloupce `Původní slovo` a `Fonetické slabiky` současně, nahrazoval fonetické výrazy původními písmeny a zanechal u nich informaci o slabikách. Více viz Python Notebook `python-scripts/Dataset_creating.ipynb`.

3 Formulování úlohy modelu

V rámci projektu jsem experimentoval se dvěma způsoby. První způsob je regresního typu a využívá Mean-Square Error jako chybovou funkci. Druhý způsob (vytvořen v

¹Gergely et al. Hyphenation using Deep Neural Network

²The Phonological Corpus of Czech

Table 1: Tabulka 1: Proces získání datové sady.

Původní slovo	Fonetický přepis	Fonetické slabiky
adresa	adresa	a.dre.sa
antimilitaristický	antimilitariStiTskí	an.ti.mi.li.ta.riS.tiTS.kí
antikvariát	antikvarijáT	an.ti.kva.ri.jáT
popřípadě	popřípadě	po.pří.pa.ďe
Přepis na slabiky	Ground truth bin	Ground truth multi
a-dre-sa	100100	@dr@sa
an-ti-mi-li-ta-ris-tic-ký	010101010100100100	a@t@m@l@t@ri@ti@ky
an-ti-kva-ri-át	01010010110	a@t@kv@r@@t
po-pří-pa-ďe	010010100	p@pr@p@de

rámci pozdního odevzdání) funguje na principu binární klasifikace a Cross-entropy loss jako chybové funkce. Oba přístupy zpracovávají vstupní slovo jako posloupnost písmen a liší se ve formulaci ground-truths. Délka vstupu a výstupu je vždy stejná a oba modely nahradí poslední písmeno slabiky příslušnou třídou. Doplnění oddělovače do výsledného slova (např. -) zajistí jednoduchý algoritmus. Tento způsob jsem zvolil proto, aby se nezpůsobil výstupní písmena od těch vstupních.

3.1 Regresní přístup

Ground-truths u tohoto přístupu tvoří přímo písmena (jejich index v abecedě), ke kterému by se měl model postupně blížit. Token pro konec slabiky je zde speciální znak (@). Příklad tohoto zpracování je v sloupci **Ground truth multi**, viz Tabulka 1

3.2 Binární klasifikace

Ground-truth zde tvoří pouze třídy 2 třídy, kde 1 znamená poslední písmeno slabiky, 0 znamená opak. Příklad tohoto zpracování je v sloupci **Ground truth bin**, viz Tabulka 1

4 Implementace

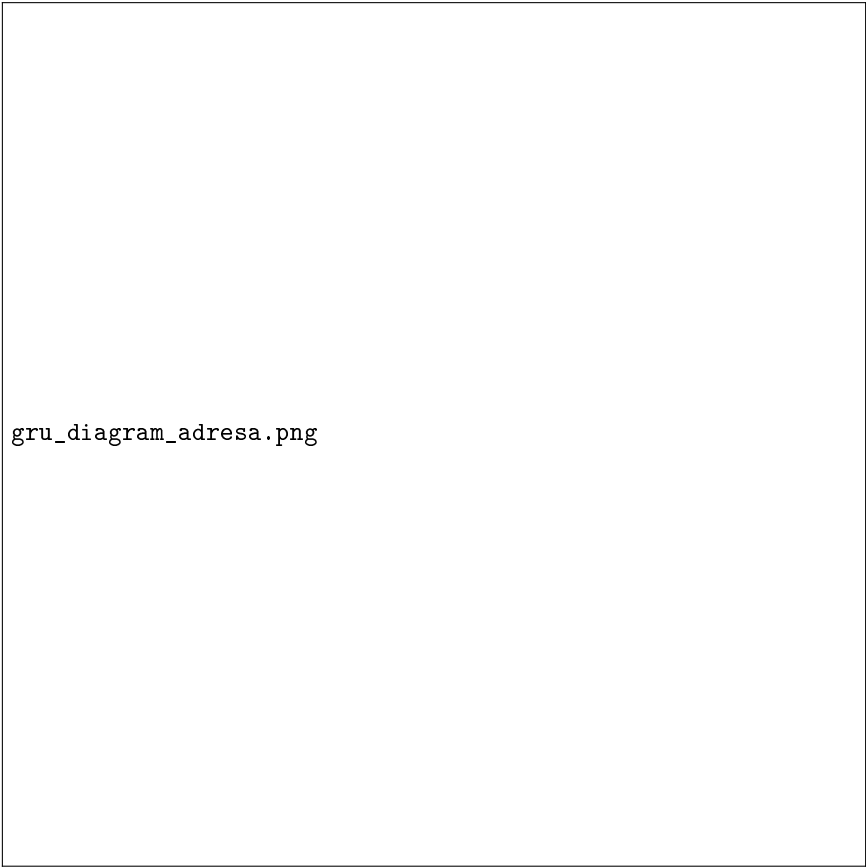
Všechny implementované skripty popsané v této kapitole jsou k nalezení ve složce **src**.

Pro svoji implementaci jsem se inspiroval článkem Gated Recurrent Unit (GRU) With PyTorch³, který ukazuje možnost využití pro predikci časové řady. Jeho řešení jsem si upravil, aby vyhovovalo mému úloze.

GRUNet. Základní část mé implementace je třída **GRUNet** (viz soubor **src/gnu_pytorch.py**, která definuje jednoduchou rekurentní síť s plně propojenou vrstvou na výstupu. Struktura sítě je definována jako GRU vrstva (+ ReLU aktivace) a plně propojená vrstva pro agregování vektoru skrytého stavu na formát výstupu. Vizualizování na Obrázku 1.

Funkce train. Dále jsem naimplementoval funkci **train**, která spouští trénování pomocí zadaných parametřů. Umožňuje procházet dataset rozdělený na dávky a pro každý spočítá chybu a provede optimalizační krok. Jako chybovou funkci využívá **Mean Square**

³Loye Gabriel, 2019: Gated Recurrent Unit (GRU) With PyTorch

gru_diagram_adresa.png

Figure 1: Obrázek 1: Znázornění začátku činnosti sítě pro slovo **adresa**. Červená: vstup, žlutá: GRU buňka, bílá: plně propojená vrstva, modrá: vektor skrytého stavu, zelená: výstup sítě.

Error a k optimalizačním krokům využívá optimalizátor **Adam**. Dále umožňuje nahrát dříve uložený model a pokračovat v trénování. V průběhu shromažďuje statistiky o chybách a jednou za **save_step** epoch uloží aktuální stav modelu a grafy znázorňující průběh chyby na trénovací i validační sadě.

Další drobnosti. Další části důležité pro běh trénování jsou tyto soubory **charset.py** (obsahující definici kódování slov ze **stringu** na **float tensor**), **helpers.py** (obsahující podpůrné funkce pro trénování: počítání levenshteinovy vzdálenosti, ukládání a nahrávání modelu a vytváření grafů), **dataset.py** (obsahující stejnojmennou třídu, která nahrává soubor a zpracovává ho na vstupy sítě a ground-truths a poskytuje možnost iterování přes batche),

5 Spuštění + ovládání

Pro spuštění by měl stačit python3.8+. První krok je nainstalování všech potřebných knihoven pomocí skriptu **install.sh**. Dále stačí spouštět skripty pomocí příkazové řádky.

Pro spuštění trénování je následující příkaz:

Table 2: Tabulka 2: Příklad výstupů nedotrénovaného modelu.

Vstup	Ground-truth	Výstup
vyhotovovat	v@h@t@v@vat_____	uxquvvuuvdt_____
cecko	ce@ko_____	epmnu_____
vynalez	v@n@lez_____	uxrtnpw_____

```
python3 src/gru_pytorch.py
```

Tento příkaz spustí trénování podle nastavených parametrů přímo v kódu, např:

```
train(trn_dataset, val_dataset, learn_rate=0.001, device=device,
batch_size=64, epochs=4000, save_step=500, view_step=100,
load_model_path='models')
```

Pro manuální testování modelu je připraven soubor `src/inference.py`, který nabízí jednoduchý CLI interface k modelu. Je spustitelný pomocí příkazu:

```
python3 src/ingerence.py
```

pozn. pro úpravy a spouštění python notebooku `Dataset_creating.py` je navíc potřeba prostředí pro Jupyter Notebook.

6 Zhodnocení

V požadovaném čase se mi nepodařilo natrénovat model, který by měl uspokojivé výsledky, ale podle grafu níže graf na Obrázku 2 lze vidět, že pomocí trénování se model postupně zlepšoval a kdyby měl více času, nebo lepší hardware, je možné, že by dosáhl i lepších výsledků.

V tomto stavu se tedy lze bavit pouze o demonstraci postupného zmenšování chyby, ale nikoliv praktického použití. Příklady viz Tabulka 2

Figure 2: Obrázek 2: Průběh trénování. Zleva: Průběh chyby Mean-Square-Error, průběh Levenshteinovy vzdálenosti na trénovací sadě, průběh Levenshteinovy vzdálenosti na validační sadě.